

PAŁAC (489) *sb m*

pa- (428), pã- (20); pã- *Murm* (2), *KochMRot*, *Phil*; pa- : pã- *OpecŻyw* (6:1), *BibRadz* (8:2), *GórnDworz* (6:1), *HistRzym* (40:1), *BudBib* (14:2), *KochPs* (12:2), *SkarŻyw* (27:6), *WysKaz* (1:1); -łã- (375), -ła- (17); -ła- *ZbylPrzyg*, *też RejPs* (4), *HistAl* (7); -łã- : -ła- *BierEz* (2:1), *Mącz* (8:1), *SkarŻyw* (32:1), *NiemObr* (3:1), *GosłCast* (2:1).

sg N pałac (46). ◇ G pałacu (84), pałaca (1) *BudBib*. ◇ D pałacowi (1) *BielKron*, pałacu (1) *HistRzym*. ◇ A pałac (82). ◇ I pałac(e)m (7). ◇ L pałacu (58). ◇ pl N pałace (32). ◇ G pałaców (68); -ów (10), -(o)w (58). ◇ D pałacóm (5); -óm (1), -(o)m (4). ◇ A pałace (51). ◇ I pałacy (1) *RejPs*, pałacami (1) *CzechEp*, pałacmi (1) *PudłFr*. ◇ L pałacach (30) *OpecŻyw*, *WróbŻółt* (4), *RejKup*, *MurzNT*, *KrowObr*, *HistRzym*, *BudBib*, *KochPs* (2), *SkarŻyw* (3), *GórnTroas*, *LatHar* (10), *WujNT*, *SiebRozmyśl* (2), *SkarKaz*, pałac(o)ch (19) *BierEz*, *RejPs* (3), *LubPs* (6), *RejWiz*, *BielKrom* (4), *RejAp*, *RejPos* (3), [pałac(e)ch]; ~ -ach (22), -ách (3), -(a)ch (5); -ách *KrowObr*, *BudBib*; -ach : -ách *SiebRozmyśl* (1:1). ◇ V pałace (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII* (z *Cn*) – *XVIII w.*

1. *Wielki, bogaty, ozdobny budynek; palatium a. palacium* *Murm*, *Mymer*¹, *HistAl*, *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; *aedes*, *aedificium*, *habitaculum*, *habitatio* *PolAnt* [w tym czyj (187): *pron poss* (77), *ai poss* (67), *G sb i pron* (43)] (457) : na co ftarzy óni ludzie nákládáli bárzo wiele/ áby lázienné álbo ciepliczne páłace/ były co na kofztownieyfzé/ á co nawefelfzé/ áby to rofkofzy/ myśli dobréy [...] flúżyło *Oczko* 18v.

a. *Rezydencja władcy, magnata lub dostojnika; basilica, regia* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *palatium regis* *HistAl*, *Vulg*; *domus regis* *PolAnt*, *Vulg*; (*regia*) *PolAnt*, *Mącz* (436) : *BierEz* F4, Gv; Tedy będzie więcéy chwálebné domowftwo vbogię niżli páłace vzlotzoné. *OpecŻyw* [192], 45, [79]; *Murm* 131; *Mymer*¹ 31; *HistJóz* B3, B4; krol Sálomon [...] doprowádzon ná páłac iáko mocny y bogáty pan. *March*² Dv; *MiechGlab* **4; iáko ieft dziwnie ofádzone [to miasto] rozlicznemi páłacy *RejPs* 72, 106v, 125v; *RejJóz* M5, Ov, O2, O2v; Alexander tedy wízedfzy ná páłac á przechadzaiąc fie w nim/ dziwował fie bárzo onemu mifternemu budowánium/ [...] á bylá tam ziemiá [tj. *posadzka*] położona po wftytkim páłacu z rozmáitego kámienia kofztownego *HistAl* F8v, A, A2v, A3v, A4 [3 r.], A4v [2 r.] (46); *GliczKsiąż* H2v; gdyż zówždy wolę żyć/ W domu Bogá moyego będąc odrzuconem/ Niż w páłacu grzeffnikow cudnye przypyękrzonym. *LubPs* S6v, N, X2v, cc3v; *KrowObr* 23, 212; *RejWiz* 25v, 27; *Leop* 4.Reg 11/16, 19; *KochZuz* A2; *RejZwierz* 38; *BibRadz* Ex 10/6, 2.Esdr 2/8, *Esth* 5/1, *Ez* 25/4, *Dan* 4/1 (8); vmyflił [Salomon] kościół począc budowác ku flúżbie Bożey/ y łobie páłac. *BielKron* 76v; Spálatum/ tám był páłac Dioklecianow *BielKron* 274v; Lubek miáfto wielkie á známienite nád morzem/ kámienice páłacom fie równaią *BielKron* 290v, 60, 78 [2 r.], 115, 147v, 156 (26); *Mącz* 15d, 84b, [273]b; iákie oni [bogacze] łobie rofkofzy á krotochwile ftroią w páłacoch álbo w ofiádłófcicach łwoich. *RejAp* 176v; *GórnDworz* R5v, R8v, Y5, Gg6v; wiadziono onego kupcá do iednego páłacu ná pokoy *HistRzym* 52v, 12v, 41v, 42 [2 r.], 42v [2 r.], 43 [2 r.], (31); *RejPos* 29, 127; *RejZwierc* 23v, 169v, 201; miał winnicę Nawoth Izrehelíki/ ktora (była) w Izrehelu podle páłacá Acháwá krolá w Szomronie. *BudBib* 3.Reg 21/1, 2.Esdr 2/8, *Ps* 47/3, *Cant* 3/9, *Ier* 6/5, 49/27 (10); *BudNT* *Hebr* 9/22; *StryjWjaz* C, C3v; *Oczko* 3, [41]v; *Calag* 374b; Przypátruyćie fye murom/

y pałacóm złotym *KochPs* 72, 73, 117, 188; Piękny pałac/ wielką pracą y krwią fwoią zbudowawłzy/ innym go ku miefzkaniu oddał *SkarŻyw* 238, 70, 227, 299 [4 r.], 300 [2 r.], 304 (18); *CzechEp* 61, 407, 408; ktory [papież] w pośrzed Kárdynałow/ z fwoich pałacow wyjezdza/ y do pałacow fię wraca. *NiemObr* 37, 24; *KochFr* 112; *KochSz* A4, C2; *ReszList* 161; Byś pałace rozwodził nie tylko ná ziemi/ Lecz y morzá kámienni zábudował fwemi. *KochPieś* 1, 52; Téżci y ia nie zrównam pałacmi z bogátym *PudłFr* 47, 47, 71; *Calep* [747]a; *GostGospPon* 168; *GrochKal* 18; iuż tobie w pałacách nie śiádác/ Ani berłem królewłkim podług woli włádác. *GórnTroas* 53, 8, 9, 59; *OstrEpit* A2v; O Pánie Bo że/ ktoryś fobie obrác raczył pánieńfki żywot/ miáłto pałacu/ w ktorymbyś przebywał *LatHar* 407, 483; *PowodPr* 41; *SkarKaz* 519b; *SapEpit* B3; *SzarzRyt* D3v; [Kazałem mu wfwoich pałacech przebywác. *SqdParysa* C4v].

W połączeniu z nazwą (1): A Kurza nogá pałac ieft zacny w Krákwie *RejFig* Bb4.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej [w tym: pałac + przymiotnik (3), przymiotnik + pałac (1)] (4): *BielKron* 145; Kliążę Vrbinfkie/ rádziło lie/ czoby s tą ziemią czynić miał/ którą było wykopano zákłádáiąc fundáment/ pod pałac Vrbińfki *GórnDworz* P2; [Neron] Rzymfkie Pałace łamał Dom wielki buduiąc *StryjKron* 51; *SkarKazSej* 680a.

W połączeniach szeregowych (8): Pátrzayże iákie miáłtá/ pałace/ y zamki *RejWiz* 10v, 46v; *RejZwierc* 20v, 270; Aby ták dopiero/ ná tym fundamenćie fwym nowo wfutym/ włzytki wymyłły fwe/ [...] á z nich kuchnie/ zamki/ miáłtá/ wśi/ folwárki/ pałace y infze ćielefne rofkofzy [papieże] wybudowáli. *CzechEp* 232; *Phil* O; *PowodPr* 36; Nie dżiwne nam pałace áni dwory/ áni złotá/ áni woyłká/ áni rofkofzy y doftátki. *SkarKaz* 519b.

W przeciwstawieniach: »pałac ... cella, dom, śmieci« (3): iam w pałacách/ á zwycięftwo Chryftufowe w śmiećiach. *SkarŻyw* 398; Vboftwo y zátáienie y celle nád pańftwo y pałace y czći wfzytkiego swiátá przełóżył. *SkarŻyw* 473; Przécż mam zayżrzéc kołztownych pałaców komu/ A nie ráczéy w fwym miefzkác oyczyftym domu? *KochPieś* 18.

W porównaniach (2): Wyłzedł z żywotá czyłtego/ iák z pałacu Krolewłkiego *ArtKanc* A19v; Bo iáko w krolewłkich pałacách nie ściány áni pokryćia złote/ ále ćiáło krolewłkie rzecz ieft nazacnieyřza: ták y w niebie krolewłkie ćiáło. *SkarKaz* 243b.

W charakterystycznych połączeniach: pałac marmurowy (3), misterny, murowany (2), ochędożny (2), piękny (3), przestrony, rozkoszny (2), świetny, upstrzony, wielki (5), wystawiony, złoty (uzłocony) (3), znamienity; brany pałacu (2), drzwi, komnata, pokoj (2), rummy, ściány; rummy z pałacu; (z)budowác (pobudowác) pałac (14), chędożyć, ozdabiać, (wy)stawiac (2), zborzyć (2), zmurować; (wn)ić, przyść, wieść itp. na pałac (37), do pałacu (23), w pałac (5), ku pałacu (1); być, mieszkać, [coś robić] itp. w pałacu (39), na pałacu (17).

Wyrażenia: »pałac cesarski« (2): Tákie rzeczy święte y kościelne/ nie ná pałacu Cefarfkim/ ále ná mieyfcu fwym przyftoynym odpráwowác fię máią. *SkarŻyw* 299; *WerGość* 245.

»kosztowny pałac« [szyk 5:3] (8): *MiechGlab* 70; *RejWiz* 25v; *BielKron* 270v, 278; *KochPieś* 18; *Phil* O; Iáko fię zawftydzić nie mamy/ gdy tu fobie z przepychu wielkie y kołztowne pałace buduiemy. *SkarKaz* 489b, 455b.

»pałac królewski« = *basilica, regia* *Mącz, Calep, Cn; palatium regis* *HistAl, Vulg; domus regis* *PolAnt, Vulg* [szyk 28:14] (42): *BierEz* N3v; gdzie się to syn boży narodził/ i zali w królewskim pałacu między złotogłowy *OpecŻyw* 15, 47v; *BielŻyw* 63; *HistAl* A2v, L6; *MurzNT Luc* 7/25; *LubPs* Yv; *GroicPorz* p4v, t2; *KrowObr* 107; *Leop* 4.Reg 7/11, 2.Par 2/1; *BibRadz Esth* 5/1; *OrzRozm* P3; Pałacow w niej [w mieście *Ilijum*] było królewskich bez liczby. *BielKron* 55, 23v, 78, 265, 266v [2 r.], 277v (10); *Mącz* 23c, 349d; *HistRzym* 66v, 79, 81, 81v, 110v, 114v; *HistHel* D; *StryjWjaz* C4v; Bratu fowemu Moysesowi w królewskich pałacach wychowanemu/ [Aaron] wielką był pomocą *SkarŻyw* 489; *ArtKanc* A19v; *Calep* 124b, 907a; *WujNT Luc* 7/25; *SiebRozmysl* G; *SkarKaz* 243b.

»pałac pański« [szyk 2:2] (4): *Mącz* 20d; *RejZwierc* 170v; dziś między dworzany w pańskim pałacu/ iutro zaśie cichy Xiadz w kapitule *KochFr* 90; *KochFrag* 41.

»pałac papieski« [szyk 4:1] (5): *BielKron* 187; *GórnDworz* O4v; *SkarŻyw* 473; bo był w Auinium Pałac Papieski zgorzał *StryjKron* 457; *KochFr* 123.

»wysoki pałac« (3): *SkarŻyw* 32; Ale boiażn/ y grozã pãaná prowadzã/ Y z wyfokich pałaców pchãc fy e nie dãdzã *KochPieś* 18; *ZawJeft* 26.

Zestawienie: »świętego pałacu apostolskiego sprawca« [tytuł dostojnika duchownego] (1): [ustawiamy sprawcã] Andrzeiã od świętego Krzyżã/ Antoniãgo z Kãrãfellis świętego pałacu Apostolkiãgo Sprawce [sacri palatii Apostolicae Advocatos *JanStat* 884] *SarnStat* 1104.

Szeregi: »pałac i (albo) dom« [szyk 1:1] (2): *Calep* 124b; Wtydził się sam siebie Dawid/ gdy sobie dom y pałac kosztowny zbudował *SkarKaz* 455b.

»dwór, (i) pałac« (3): *BielKron* 273; Palatinus, Górã w Rzymie/ [...] nã ktõrey też Cefãrze Rzymicy dwór fwoy y Pałac mieli. *Mącz* [273]b, 20d.

»pałac i zamek« (2): *GórnDworz* Ii2v; z ich [Żydów w Egipcie] potu budowãli krolowie pałace y zamki. *SkarŻyw* 477.

W przen (2) ; Y zrodzã pałace iego cierznie/ pokrzywẽ/ y ofet *BudBib Is* 34/13; Ciebie połem papieskie pałace widãły *KochFr* 123.

Przen (134) : bo ci po śmierci zaginã porzuciwiły wlfyto zebrãnie swoie [...]. Tylko sãmy groby ftãnã sie iem pałace ich *RejPs* 73; bez pomocy y roboty budowniczej ftãnãł ten świat/ dziwne dzieło y pałac wlfytkiego co iest/ niebo y ziemiã. *SkarŻyw* 258.

Zwrot: *peryfr.* »w podziemne pałace przywieść« = *spowodowãc śmierć* (1): Lecz płocha młodość wnet krolã wwioldã, Zãczym w podziemne pałace przywioldã *KlonKr* E4.

Wyrażenia: »pałac panowania« = *władza* (1): Błogofławionemu Sylwestrowi/ y wlfyftkim potomkom iego/ od ninieyfzego tãfu/ dawamy pałac pãnowãnia nãzego pobożny/ y koronã z głowy nãzey. *KrowObr* 27.

»pałac rzymski« = *papiestwo* (1): przedsię nie to podeprzec/ y rãtowaç/ tey poryfowãney ściãny/ pałacu Rzymkiego nie mogło. *NiemObr* 55.

a) *Niebo, miejsce przebywania Boga, świętych i dusz zbawionych* [w tym: *pl* (89), być może w nawiązaniu do znaczn. 'pomieszczenie', cf *In domo Patris mei mansiones multae sunt Ioann* 14/2] [w tym czyj(e) (= Boga) (51): *pron poss* (34), *G sb i pron* (14), *ai poss* (3)] (107) : *WróbŻolt* 64/5 [2 r.]; przeniknę nã gorã fwiãtobliwofci twoiey nãznãczonã/ á fndãz prãwye do sãmych wnãtrznoçi

półacow twoich. *RejPs* 64v, 34, 39, 124, 125, 125v, 137v; Iż kto wierzi a krizon [*lege*: krzczon] będzie Ten w tych Pałacach ofiedze *RejKup* z4, o8; *LubPs* M3, V2, X2, dd4; Gdyż s kłopotu idziemy tam ná wdzyęczne gody. Gdzye nam tam iáko fłyháć/ dziwne z rofkólfzámí/ Zgotowano pálace *RejWiz* 105; *RejAp* BB5v; gdyż w domu iego wiele rozlicznych pálacow ieft. *RejPos* 128, 39v, 131, [136], 159v, 160 (16); *BudNT Hebr* 9/21; *KochPs* 46, 92, 126; Kiedyż ia też Páná fwego/ Oglądam w pałacu iego? *KochMRot* B3v; *KochPieś* 12; *WysKaz* 13; Wiemy Pánie Boże náfz/ iż mafz wielkie pálace *SkarKaz* 454b, 40a; *ZbylPrzyg* B4v; Poznałf że mądrym/ że ieft wiekuiłfym Pan/ co ma pálac ná fklepie ogniłfym *SzarzRyt* A3.

W połączeniach szeregowych (2): Naprzod ábyłfmy pewnie wiedzíeli/ iż ieft żywot po śmierci/ iż fą niewidome źiemie/ krolełtwá/ zamki/ pálace/ niebieskie y piekielne/ niłkie y gorne. *SkarKaz* 207a, 122b.

W charakterystycznych połączeniach: pálac(e) dziwne, hojne (2), niedokończzone, nieskazitelne (2), obiecane, obfite, piękny, przebrane, przestronne, rozkoszne(-y) (2), rozliczne (2), wdzyęczne (3), wielkie; pálace rozkoszy; pokoje pálacow, przybytki (2); (z)gotować pálace (5), otworzyć; brać się do pálacow (pálacu), dostać się, gotować się, prowadzony, przenieść się, wchodzić, wniść (2), wzdychać, wziąć (wzięty) (2), zawołać; mieszkać w pálacach (pálacu) (2), osieść, posadzić, przebywać, stać.

Zwrot: *peryfr.* »do gurniego pálacu się gotować« = *konać* (1): Duch iey z fchorzáłem cíáłem w ten czás fie mocował/ Do gurniego pálacu co wfkok fie gotował *WisznTr* 15.

Wyrażenia: »pálac(e) domu Boga (a. Bożego)« = *atria domus Dei a. Domini Vulg* (3): Oto teraz bogoflawcie pana boga wfzytci fludzy Boży. [...] Ktorzy ftoicie w domu Bożym/ w pálacách domu boga náfzego. *WróbŻółt* 133/1, 91/14, 115/19.

»gorny(-e) pálac(e)« (2): Iákoś fłyfzał o ftaniech rozlicznie ftworzonych/ Ktore thám fą w tych gornych pálacoch przełftronych *RejWiz* 116v. *Cf Zwrot.*

»kosztowny pálac« (1): A ciebie Zacna Páni/ niech Bog tam fpráwuie/ Gdzie kółftowne pálace flugom fwym gotuie. *WisznTr* 4.

»pálac krolewski« (2): *RejPs* 71v; [*zmarła Romula*] do Krolewfkiego pálacu y ozdobności poniešioná ieft: iufz teraz miedzy onemi wfpaniáłemi fáfíády iáfnieie *SkarŻyw* 589.

»niebieski(e), królestwa niebieskiego, niebieskiej radości pálac(e)« = *caelorum habitacula HistAl; caelestia PolAnt* [*szyk 18:13*] (28:2:1): *WróbŻółt* ff5, qq2v; Abowiem on [...] fópálacow fwych niebieskich wfłego bełpieczeńftwá pełnych przegláda wfłfytki omiełkáwácze náziemi *RejPs* 48; *HistAl* 18; Krolowa wefoła/ Rátz nas poładzić/ kędyś teraz s twoim Synem/ w niebieskim pálacu *KrowObr* 171v; *RejAp* CC4v; Vyrzą też ony rofkólfzne pálace krolełtwá niebieskiego *RejPos* 7, 24v; *BudNT Hebr* 9/21; Y będąiefz kiedy/ że [...] oná [*myśl*]/ Ku pálacom/ twey niebieskiey rádości/ Puści fkrzydłá wolności? *GrabowSet* Q4v; *LatHar* +8, [+9], 240, 349, 384 (17); *WysKaz* 6; *SiebRozmyśl* B; Rodźice náfze pierwłze w niewinności y zacnym Ráiu ftworzone/ y do niebieskich Pálacow zrzádone/ dla iednegoż niepołfuzeńftwá/ Pan Bog [...] pokarał *PowodPr* 11; *SkarKaz* 207a.

»pálac(e) pański(e), królestwa pańskiego« [*szyk 3:1*] (3:1): pálace onego niezmięzonego krolełtwá Páńłkiego máią być [*nam*] zgotowane y otworzone. *RejPos* 294v; *KochPs* 140; dułzá moiá/ [...] żáda wniść do pálacow Páńłkich. *LatHar* 53, 608.

»pałac(e) święty(-e)« [szyk 2:1] (2): *KochPs* 19, 155; *RAcz* weyźrzeć Pánie/ święty Oycze/ z świętego pałacu twego *LatHar* 271.

»wieczne (a. wiekuiste) pałace, pałace wiecznego krolestwa« (5:1): iż iuz widzą iż máią [...] vżywać wiecznych rádości á onych obfitości bogáctwá á pałacow onego wiecznego krolestwá *RejPos* 165v, 180v, 318v; *Day* nákoniec wiekuście przebywáć w wiekuiftych pałacách twoich *LatHar* 645, 24; *Zápál* we mnie chuc do domu Oycá twego/ y do mieszkánia pałacow wiecznych *SkarKaz* 552b.

»wysoki(e) pałac(e)« [szyk 3:1] (4): *RejPs* 24; twych wyłokich dóydę Pałaców: gdzie mieszkánié/ Gdzie ty małz przebywánié. *KochPs* 64; *SkarŻyw* 258; *SiebRozmysl* K2v.

Szeregi: »dom a pałace« (1): gdyż on chce áby on dom iego święty/ á ony obfite pałace iego były nápełnione *RejPos* 159v.

»dwor albo pałac« (1): což rozumiesz o wielkości dworu álbo pałacu krolá tego/ przed ktorego drzwiami [...] będą ftali ci krolowie ziemfcy. *RejAp* 184v.

»pokoj a pałac« (1): Iesli ták przyšionek fwoy/ to iest niebá/ fłońce/ gwiazdy/ morze/ ziemię/ nádał y ozdobił: dáleko więcey fwoy pokoy y pałac wktorym fam mieszka vbogácił *SkarŻyw* A3.

»pałace a przybytki« [szyk 2:1] (3): Y kthoż wždy moy miły Pánie oliędzie thy przybytki á thy pałace twoie? *RejAp* 187; *RejPos* 159, 245v.

b) Sklepienie niebieskie (2) :

Wyrażenia: »pałac gorny« (1): z czego pałac gorny Vklepion/ iák w nim doftał páńftwá Iowis fporny *OstrEpit* A3.

»pałace nieba« (1): oczy przypátrzone Podnołzę z zięmie/ ná pałace one/ Sliczného niebá *GosłCast* 68.

c) Raj, miejsce pobytu pierwszych ludzi (3) : Tákiemi przywileymi y dáry opátrzywzy przodki náłze: prowadził ich P. Bog do pałacu dla nich ofobliwie zbudowánego: to iest do Ráiu *SkarŻyw* 260, 259.

Wyrażenie: »gorne pałace rajskie« (1): gorne ony pałace Rayfkie/ w ktore P. rodzice náłze pierwsze wprowadził. *SkarŻyw* 260.

d) Piekło (2) : (*did*) STARY FRANT [*tj. czart*]. (-) IDę ia z fwych pałaców y cieniów zákrytych/ Gdzie mieszkamy w przepáściách zięmskich niedobytych. *GosłCast* 13, 13.

e) Stajenka betlejemska (2) : onę im gwiazdę vkazał/ ktora ie do Bethleem przyprowadziła/ do onego pałacu/ gdzie krol niebá y zięmie powity leżał. *SkarŻyw* 27, 27.

f) Serce człowieka jako mieszkanie Boga (12) : *OpecŻyw* 90v; Krol tento iestci óciec niebiefki/ ktory ma pałac budowác/ tho iest serce człowiecze dobreimi cnothámi nápełniáiąc *HistRzym* 108v, 108v [2 r.]; *GrabowSet* P2v; sftáymy fię kościołem y domem iego/ y buduymy iemu pałac drogi *SkarKaz* 457a.

W połączeniu szeregowym (1): nigdzież znaczniefze y ozdobniefze rzemięfto iego nie iest/ iáko ná świętych y wybráných/ ktorzy fá domem/ pałacem/ y ofobnym mieszkániem iego. *SkarŻyw* A3.

Wyrażenie: »pałac (przybytku) serca« (4): Potym małz kołátác do pałacu fercá twego *HistRzym* 47v, 48; iuzes mu ochędożył pałac przybytku fercá twego *RejPos* 145, 143.

Szereg: »pałac a mieszkanie« (1): pobudowawłzy ty ruiny fkázonego fercá náłzego/ lam w nim vczynił sobie wdzięczne pałace á mieszkánié fwoie *LubPs* Z4. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

g) Człowieczeństwo, w które wcielił się Chrystus (1) :

Szereg: »dom abo pałac« (1): Iż człowieczeństwo było domem ábo páłacem fyná Bożego wieczne⁸⁰. *CzechEp* 142.

b. Świątynia (zwłaszcza jerozolimska); atrium, templum PolAnt (13) : w Ieruzálem były zacne páłace ie⁸⁰ *RejPs* 111, 117v; *BibRadz Ps* 99/4; Dzień ieden v mnie w twoim páłacu (strawiony/ Léplzy/ niż indziéy wiek niezliczony *KochPs* 126, 112; *CzechEp* 301; *LatHar* 61.

Wyrażenia: peryf. »pałac chwały bożej« (1): przodkowie náłzy [...] ty nam ták wípániáły y wielkie páłace chwały Bożey zoftáwili: y kápłanámi do pomocy zbáwienia ludzkiego opátrzyli *SkarKaz* 453a.

[»pałac pański«: (*nagł*) Iozef [*kapłan*] hamuie y karze Zydy [...]. (-) [...] záilte iestefcie winni/ bofcie woyny czynili w kołciele/ á świętym páłáczu panskim *FlawHist* 111.]

peryfr. »pałac boskiego przebywania« (1): nád wżytki skárby nadrożey sobie [...] pałac Boskiego przebywania poczytáiąc: zebrał wielką kupę frebrá/ y posłał do Prus. *SkarŻyw* 356.

»święty pałac« (1): Bo nie do ręká wczynionych świętych (páłacow) [*in manufacta sancta*] wízedł Chrístus *BudNT Hebr* 9/22[24]; [*FlawHist* 111].

Szeregi: »dom albo pałac« (1): Przykazał też wczynić dom álbo páłac ná dłuż trzydzyeści łokci *BielKron* 33.

[»kościół a pałac«: *FlawHist* 111 cf »pałac pański«].

»pałac a przybytek« (1): muiał sobie (spráwić á dziwnie vbogácić á záchędożyć Máieftat Boftwá (wego/ á thy rozmaíte páłace a przybythki fwoie. *RejPos* [292]v.

Przen: *Kościół jako ogół wiernych* (1) : [*kacerze*] w swoich tylko [...] komorkach/ wiaré o Chrystufie vkázuią: á zpołpolitego wżytkich wieków páłacu/ po wżytkim świećie/ y po wżytki czáły rozszerzonego/ wywodzić ludzie wierne zdrádliwie vsiłuia. *SkarŻyw* 374.

c. Siedziba urzędu; praetorium Vulg, Cn; prytanium Mqcz; curia Modrz (7) : Senaculum, Dóm/ páłac/ yzbá do rády/ mieyfce zwláłzca ná które sie pánowie rádni do rády (chodzą. *Mqcz* 382c, 328c; *ModrzBaz* 46; Prowadzili tedy Iefufá od Káipháłzá ná ratufz (*marg*) do páłacu, gdzie Piłat miełkał y (ładził. (-). *WujNT Ioann* 18/28, *Act* 23/35, *Philipp* 1/13.

Wyrażenie: »pałac sądowy« (1): Tam [*w Jeruzalem*] práwo/ tám iest záładzon pałac (sądowy/ Tám (tolicá/ y on zacny thron Dawidowy. *KochPs* 188.

2. Pomieszczenie (27) :

a. Komnata, sala, też atrium; triclinium Murm, HistAl; aula HistAl; atrium Calag [w tym czyj (3): *G sb i pron* (2), *ai poss* (1)] (22) : vkázál sie twym iedenⁿáfcie wczennikom siedzącym wony^m palátzu *OpecŻyw* 172v, 90v; *Murm* 133; a była wyezá przy páłacu onego xyążęcya oycá iey wyelka a wyfoka wktorey było dzýeliętz páłacow wyelkich *HistJóz* B3; W páłacu oney panny Afenech były trzy okna *HistJóz* B3v, B3 [3 r.], B3v; Był ten to páłac álbo wieczernik ze wízech (tron przychędożon. *HistAl* F2, B3, L2, L6v [3 r.], L8; *MurzNT Matth* 26/69, *Mar* 14/54; We (rzodku tych wiez były páłace mifterne *BielKron* 270v; *Calag* 402a.

Szeregi: »przybytek a pałac« (1): Iesliż ia wnide w przybytek á w páłace domu mego *LubPs* dd2v.

»pałac albo sala« (1): w trzecim [*dworze*] były wywiedzyone páłace álbo (zale y (ieni z wirydarzmi rofkólnymi *BielKron* 78.

b. *Sanktuarium w świątyni Jahwe (w prorocztwie o świątyni jerozolimskiej); templum PolAnt (5) :* Zmierzył też długość budowania przed obliczem piętra/ które na ządzie iego/ y miełzkania/ y z tąd y z tąd (było) łto łokiet/ y pałacu wnętrznego/ y przyśionką siennego. *BudBib Ez 41/15, Ez 41/20, 21, 23, 25.*

3. *Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej: »pałac zajęczy (a. zajęcowy)« = *Crepis tectorum* L. (Rost); pępawa dachowa, roślina z rodziny złożonych (*Compositae*) (5) :* Pałac zajęczy iest ziele mlecżowy podobne, iedno iżz liś ma kończyłczy, korzeń podobny zielu łamikamieniowemu/ [...] niektorzy zową tho ziele domkiem zaiączowym/ á drudzy Pałacem zaiączowym *FalZioł* I 105d, +4b, I 105d, 106a żp.

Synonimy: **3.** »domek zajęcowy«, »zajęczy chłodek«.

Cf **PALACEK**

HK